

Zbigniew Przybyła, Jacek Potocki

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

PROBLEMY ŚRODOWISKOWE POLSKIEJ POLITYKI PRZESTRZENNEJ W PERSPEKTYWIE KREOWANIA JEDNOLITEJ PRZESTRZENI EUROPEJSKIEJ

1. Wstęp

Jednym z istotnych aspektów integracji europejskiej jest kwestia zagospodarowania przestrzennego w skali całego kontynentu. Wspólnota Europejska problem kształtowania wspólnej przestrzeni podjęła pod koniec lat 80. XX w. Od tego czasu zmianie uległ zarówno stopień zintegrowania krajów należących ówczesnie do EWG, a obecnie do Unii Europejskiej, jak i zasięg przestrzenny UE.

Obecnie trwają prace nad stworzeniem stałych regulacji w zakresie kształtowania przestrzeni europejskiej. Europa znajduje się teraz na początku drogi kształtowania europejskiej polityki rozwoju przestrzennego, jej wytyczne mają zaś charakter wyłącznie rekomendacji dla władz krajów członkowskich Wspólnoty. Polska, uczestnicząc w procesie budowania obowiązujących rozwiązań w sferze gospodarki przestrzennej UE, będzie mogła na bieżąco dostosować swój system prawny do systemu Unii Europejskiej. Procesy dostosowawcze do reguł obowiązujących w Unii Europejskiej stwarzają konieczność uznania celów polityki wspólnotowej. Jedną z najważniejszych zasad współdziałania stanowi *zasada* koordynacji uwzględniająca m.in. dążenia do harmonijnego rozwoju przestrzeni europejskiej [Pietrzyk 2002, s. 158].

2. Kierunki kształtowania przestrzeni w polityce Unii Europejskiej

Efektywna współpraca krajów członkowskich Wspólnoty w zakresie zagospodarowania przestrzennego zainicjowana została spotkaniem ministrów odpowiedzialnych za gospodarkę przestrzenną w Nantes w 1989 r. W 1994 r. na zlecenie

Komisji Europejskiej podjęto prace, których efektem stało się opracowanie zawierające porównawcze charakterystyki polityki i systemów planowania przestrzennego w UE. Uzupełnieniem tych prac było *Studium Europa 2000. Perspektywy rozwoju terytorium europejskiego* opracowane w listopadzie 1991 r. Hadze. Dokument ten, reprezentujący głównie wartość informacyjną, stanowił początek wizji przestrzennego zagospodarowania kontynentu europejskiego. Kolejne studium pt. *Europa 2000 Plus. Współpraca w zakresie zagospodarowania terytorium europejskiego*, którego opracowywanie zakończono w 1994 r., w większym stopniu uwzględniało już postępujące procesy globalizacji, a także perspektywę integracji z Unią państw Europy Środkowej.

Wymienione dokumenty stanowiły podstawę wyjściową do opracowania *Europejskiej perspektywy rozwoju przestrzennego na rzecz trwałego i zrównoważonego rozwoju obszaru Unii Europejskiej* (EPRP). Jej ostateczna forma w wyniku wielu konsultacji i prac uzupełniających została przyjęta w Poczdamie w dniach 10-11 maja 1999 r. na spotkaniu ministrów odpowiedzialnych za planowanie przestrzenne w krajach UE.

W październiku 1999 r. w Tampere (Finlandia) ministrowie zaakceptowali program wspólnych działań do 2003 r. związanych z realizacją zaleceń EPRP. Wyszczególniono w nim podstawowe kierunki i zadania dotyczących promocji wymiaru przestrzennego w politykach Wspólnoty Europejskiej i krajów członkowskich, poprawy stanu wiedzy, badań i dostępu do informacji o rozwoju przestrzennym oraz przygotowań rozszerzenia Unii Europejskiej.

Główne zadania przypisane EPRP dotyczą promowania trzech koncepcji:

- spójności gospodarczej i społecznej,
- ochrony i utrzymania zasobów naturalnych i dziedzictwa kulturowego,
- zrównoważonej konkurencyjności terytorium europejskiego.

Jednocześnie w programie sporządzone zostały scenariusze ewolucji przestrzeni europejskiej do 2015 r. w zakresie:

- rozwoju systemów wiejskich,
- dostępności do infrastruktury i wiedzy,
- ewolucji zasobów naturalnych i dziedzictwa kulturowego,

EPRP zawiera rozdział dotyczący perspektyw terytorialnych związanych z rozszerzeniem Unii o nowe obserwatorium zagospodarowania terytorium europejskiego, które umożliwi szerokie włączenie krajów kandydackich do działań wspólnotowych na rzecz kształtowania przestrzeni europejskiej.

W latach 1994-1999 Komisja Europejska zaczęła inicjować działania eksperymentalne zmierzające do rozwoju współpracy w dziedzinie planowania przestrzennego w strefach ponadnarodowych, takich jak: Łuk Alpejski, Łuk Atlantycki, Południe Śródziemnomorskie i – szczególnie nas interesujący – Basen Morza Bałtyckiego, oraz w strefach specyficznych, takich jak np. obszary górskie, wiejskie, przybrzeżne itp. Na uwagę zasługują także inicjatywy Wspólnoty w zakresie upowszechniania wiedzy i jej promocji w dziedzinie racjonalnego gospodarowania przestrzenią [Przybyła 2004].

3. Integracja polskiej polityki przestrzennej z polityką Unii Europejskiej

Jak już wspomniano, dążenie do harmonijnego rozwoju przestrzeni europejskiej dotyczy m.in. współpracy krajów europejskich w zakresie polityki przestrzennej i planu rozwoju terytorium kontynentu w perspektywie XXI w., zwłaszcza pod kątem potencjalnych negatywnych zjawisk żywiołowego zagospodarowania przestrzeni europejskiej [Pietrzyk 2002, s. 161].

Problemy te uwzględnić musiała także polska polityka przestrzenna, znajdująca się w okresie zasadniczych przełomów ustrojowych i strukturalnych. Jednak nie wnikając w ich przyczyny oraz charakter, można stwierdzić, że najważniejszą przesłanką jej obecnego kształtu stał się fakt starań i członkostwa Polski w UE.

Podstawowym dokumentem określającym zasady polityki państwa polskiego w dziedzinie przestrzennego zagospodarowania kraju w perspektywie najbliższych kilkunastu lat oraz wyznaczającym miejsce Polski w kształtowaniu przestrzeni europejskiej jest *Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju* (KPPZK). Koncepcja ta, zatwierdzona przez Sejm 17 listopada 2000 r., jest wynikiem wieloletnich prac zapoczątkowanych w 1994 r. i stanowi opracowanie o charakterze planu strategicznego. W swojej treści zawiera diagnozy uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, na ich podstawie formułuje podstawowe cele i kierunki realizacji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. Tym samym określa płaszczyzny integracji polskiej przestrzeni z przestrzenią europejską.

Ze względu na obszerność dokumentu pragniemy zwrócić uwagę jedynie na wybrane problemy procesów integracyjnych.

Do szczególnie istotnych założeń KPPZK należy stwierdzenie, że dominującym celem polityki państwa jest przełamanie zapóźnienia cywilizacyjnego i podniesienie poziomu życia mieszkańców. Osiągnięciu tego celu ma sprzyjać kształtowanie przestrzeni otwartej na Europę i świat, konkurencyjnej, czystej ekologicznie, zróżnicowanej i praktycznie zdecentralizowanej [*Koncepcja...*, s. 6].

Zarazem do najważniejszych priorytetów polskiej polityki przestrzennej związanych z integracją należą [*Koncepcja...*, pkt 6]:

- współtworzenie ładu demokratycznego, w tym przestrzennego, w Europie,
- uzyskanie korzyści natury gospodarczej oraz społecznej,
- przyspieszenie wzrostu gospodarczego oraz zmian strukturalnych, w tym w rolnictwie,
- przyjęcie standardów ekologicznych UE,
- przyjęcie standardów transportowych itp. UE,
- podnoszenie konkurencyjności polskiej przestrzeni dla inwestorów,
- dostosowanie norm i standardów polskiej polityki przestrzennej do rozwiązań stosowanych w UE.

W KPPZK wielkie znaczenie przypisuje się m.in. kwestiom:

- pozycji metropolii stołecznej Warszawy (porównywalnej aktualnie z np. Wiedniem, Pragą, Budapesztem), a także innych potencjalnych uczestników tzw. europola, do których zalicza się: Trójmiasto, Poznań i Kraków, jak również biegunów wzrostu w układzie konkurencji europejskiej, takich jak: Białystok, Rzeszów, Szczecin, Wrocław, Łódź, Katowice, Lublin, Bydgoszcz-Toruń;
- zwornikowemu położeniu Polski w przestrzeni europejskiej, które wiąże jej naturalne interesy narodowe z krajami położonymi wokół Morza Bałtyckiego (Europejski Region Bałtycki) z Niemcami i krajami Europy Zachodniej, z grupą krajów Europy Środkowej (Grupa Wyszehradzka), z Rosją, Białorusią i Ukrainą oraz krajami Europy Południowo-Wschodniej (Bułgaria, Rumunia);
- kształtowaniu europejskiego i krajowego systemu infrastruktury technicznej, którego podstawą będzie system autostrad i dróg ekspresowych, zmodernizowanych kolei, portów morskich i lotnisk, a także systemów: energetycznego i gospodarki wodnej.

Syntezą pozytywnych efektów kształtowania polskiej przestrzeni byłoby wykształcenie się w Polsce w najbliższym dwudziestoleciu biegunu Europy Środkowej, skupiającego aktywność społeczno-gospodarczą, konkurencyjną w skali europejskiej. Jego rdzeniem i źródłem polaryzacji europejskiej powinna stać się konurbacja Warszawa-Łódź.

4. Planowanie przestrzenne a ochrona środowiska

Jednym z najważniejszych uwarunkowań koniecznych przekształceń zagospodarowania przestrzennego rozwoju na poziomie megatrendów europejskich jest uwzględnienie ekorozwoju [*Koncepcja...*, s. 5]. Jest on traktowany jako wyzwanie ogólnocywilizacyjne XXI w., określające i wskazujące na konieczność bezwzględnego kojarzenia rozwoju ekonomicznego z potrzebami środowiska przyrodniczego człowieka. Z założeń *Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju* wynika, że idea ekorozwoju, przekładająca się na rozwój zrównoważony i zintegrowany, stanowi główny cel planowania przestrzennego.

W aktualnych uwarunkowaniach polskich podstawę decyzji i uregulowań w tym zakresie stanowi Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. Bez ryzyka popełnienia błędu można stwierdzić, że wymieniona ustawa na tle założeń KPPZK, polityki ekologicznej państwa oraz pierwszych doświadczeń praktyki zawiera wiele mankamentów – zarówno o charakterze merytorycznym, jak i legislacyjnym. Wnikliwą analizę problemów związanych z aspektami środowiskowymi w systemie planowania przestrzennego, ze szczególnym uwzględnieniem planów regionalnych, przeprowadził S. Kozłowski ze współautorami [Kozłowski, Legutko-Kobus, Wojciechowski 2003]. W opinii autorów do najważniejszych kwestii w tym zakresie należy zaliczyć:

- konieczność wprowadzenia do planowania przestrzennego obowiązującego systemu (metody) wskaźnika ekorozwoju [*Wskaźniki...* 1999];
- równorzędne i systemowe traktowanie w planowaniu przestrzennym przestrzeni społeczno-gospodarczej i przyrodniczej; w tym kontekście, zdaniem autorów wspomnianego opracowania, „konieczne jest powołanie zespołu, który przygotowuje wytyczne dla wzmocnienia systemu przyrodniczego w skali kraju, województwa, gminy” [Kozłowski, Legutko-Kobus, Wojciechowski 2003, s. 42].

Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju kładzie szczególnie nacisk na rozwój „takich form ochrony przyrody, które nie powodują wyłączenia obszarów z ich normalnego wykorzystywania” [*Koncepcja...*, pkt 2.2.5]. W szczególności sposób zwrócono w niej uwagę na projekt sieci ekologicznej ECONET – Polska, opracowany w ramach europejskiego programu Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN), oraz na europejską sieć obszarów chronionych NATURA 2000.

Zamierzeniem autorów projektu sieci ECONET – Polska było stworzenie wielkoprzestrzennego systemu cennych przyrodniczo terenów składających się z obszarów węzłowych powiązanych ze sobą korytarzami ekologicznymi, zapewniającymi ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu. W ramach tej sieci wyznaczono w Polsce 76 obszarów węzłowych. Wspólnie z korytarzami ekologicznymi objęły one 45 % powierzchni kraju [*Strategia...* 1996]. Trzeba w tym miejscu zaznaczyć, że włączenie danego obszaru do sieci nie powoduje wprowadzenia nowych ograniczeń. Sieć bowiem nie jest umocowana prawnie i została pomyślana jedynie jako wytyczna do prowadzenia polityki przestrzennej. Ten brak umocowania prawnego skutkuje jednak tym, że w praktyce sieć ECONET nie jest uwzględniana w polityce przestrzennej. Być może koncepcja ta powróci w przyszłości. Jest to bowiem śmiała wizja, będąca przyrodniczym odpowiednikiem lansowanego od dawna pasmowo-węzłowego układu sieci osadniczej i komunikacyjnej. Połączenie tych dwóch koncepcji, choć na pewno wymagałoby rozwiązania problemów na tle możliwych sytuacji konfliktowych, wpisywałoby się dokładnie w postulat integrowania w planowaniu przestrzennym przestrzeni społeczno-gospodarczej i przyrodniczej. Dodatkowym czynnikiem, który osłabił praktyczne znaczenie koncepcji sieci ECONET, było to, że jej opracowanie ograniczyło się praktycznie do krajów Europy Środkowej i Wschodniej, natomiast sieć nie została przyjęta w większości państw „starej” Unii.

Z kolei tworzenie europejskiej sieci obszarów chronionych NATURA 2000 jest programem Unii Europejskiej, który ma za zadanie chronić różnorodność biologiczną w krajach członkowskich Unii Europejskiej przez ochronę naturalnych ekosystemów oraz fauny i flory. Podstawą tworzenia systemu są dwa dokumenty:

- Dyrektywa 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. o ochronie dzikich ptaków.
- Dyrektywa 43/92/EEC z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory.

Załączniki do obu dyrektyw zawierają wykazy siedlisk i gatunków ważnych dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego. Na ich podstawie tworzone są dwa niezależne typy obszarów NATURY 2000: *special areas of conservation*, czyli obszary specjalnej ochrony (na podstawie przepisów dyrektywy „ptasiej”), i *special protection areas*, czyli specjalne obszary ochrony (na podstawie przepisów dyrektywy „siedliskowej”). Obszary obu kategorii mogą się częściowo lub całkowicie pokrywać, ponadto mogą (ale nie muszą) nawiązywać do istniejących już obszarów tworzonych w oparciu na przepisach obowiązujących w poszczególnych krajach UE.

Szczególne znaczenie programu NATURA 2000 wynika z faktu, że po raz pierwszy w większości krajów europejskich wyznacza się tereny chronione według jednolitych kryteriów. Na podkreślenie zasługuje też odmiennosc zasad przyjętych przy tworzeniu sieci NATURA 2000 od dotychczasowej praktyki. Wyraża się ona tym, że obowiązująca procedura nie przewiduje uznaniowości w wyznaczaniu obszarów chronionych – istotne jest to, czy dany obszar spełnia kryteria zawarte w dyrektywach. Włączenie danego obszaru do sieci nie narzuca jednak automatycznie żadnych zakazów i ograniczeń. Miarą skuteczności ochrony jest utrzymywanie zagrożonych siedlisk czy gatunków, natomiast objęcie danego obszaru ochroną nie musi się wiązać z zaniechaniem jego gospodarczego użytkowania [Pawlaczyk, Jermaczek 2004], przy czym sposób prowadzenia ochrony na poszczególnych obszarach „naturowych” pozostawiono w gestii poszczególnych państw. Warto podkreślić, że taki sposób prowadzenia ochrony obszarowej odpowiada dokładnie przytoczonemu wyżej postulatowi z *Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju*. W tej sytuacji dziwi, że w KPPZK przewidziano włączenie do NATURY 2000 zaledwie ok. 6% powierzchni kraju.

W ślad za tym w maju 2004 r. polski minister środowiska przestał do Komisji Europejskiej wykaz proponowanych specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOOS), obejmujących w sumie zaledwie 3,7 % powierzchni Polski (11 716 km²), co sytuuje nasz kraj, mający stosunkowo dużo obszarów o niezłe zachowanym środowisku, na przedostatnim miejscu wśród 25 krajów Unii Europejskiej (tab. 1).

Nieco większy obszar, bo 7,8% powierzchni kraju, zajęły wyznaczone przez Ministerstwo Środowiska obszary specjalnej ochrony ptaków. Jest to jednak i tak poniżej wartości średniej dla całej Unii Europejskiej (tab. 2).

Propozycja polskiego rządu została odebrana wśród licznych przyrodników (zarówno w środowiskach naukowych jak i w organizacjach proekologicznych) jako dalece niewystarczająca, a w odniesieniu do propozycji specjalnych obszarów ochrony siedlisk jako wręcz kompromitująca. Wskazywano niejasne kryteria wyznaczania obszarów zastosowane przez ministerstwo oraz pominięcie w projekcie wielu siedlisk i obszarów ważnych dla ochrony gatunków wymienionych w obu dyrektywach (np. pod naciskiem lobby hydrotechnicznego z projektu wykreślono

wszystkie fragmenty dolin głównych rzek). W odpowiedzi kilka organizacji pozarządowych przygotowało i przesłało do Komisji Europejskiej własne opracowanie (tzw. *shadow list*), w którym krytycznie oceniono rządowy projekt i zaproponowano rozszerzenie listy obszarów „naturowych” [Pawlaczyk i in. 2004].

Tabela 1. Powierzchnia specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOOS) zaproponowanych przez rządy krajów UE. Stan z 2004 r.

Kraj	Łączna powierzchnia SOOS	
	km ²	% pow. kraju
Słowenia	6 359	31,4
Hiszpania	113 931	22,6
Portugalia	16 012	17,4
Grecja	21 643	16,4
Węgry	13 025	16,0
Estonia	7 172	15,9
Luksemburg	383	14,8
Włochy	41 751	13,9
Szwecja	56 523	13,6
Finlandia	42 791	12,7
Malta	39	12,5
Słowacja	5 739	11,8
Łotwa	7 095	11,0
Austria	8 884	10,6
Irlandia	7 175	10,2
Belgia	3 040	10,0
Holandia	3 955	9,5
Czechy	7 244	9,2
Dania	3 177	7,4
Niemcy	24 956	7,0
Francja	37 295	6,8
Wielka Brytania	15 991	6,5
Cypr	459	5,0
Polska	11 715	3,7
Litwa	1 389	2,1
Unia Europejska	457 743	11,61

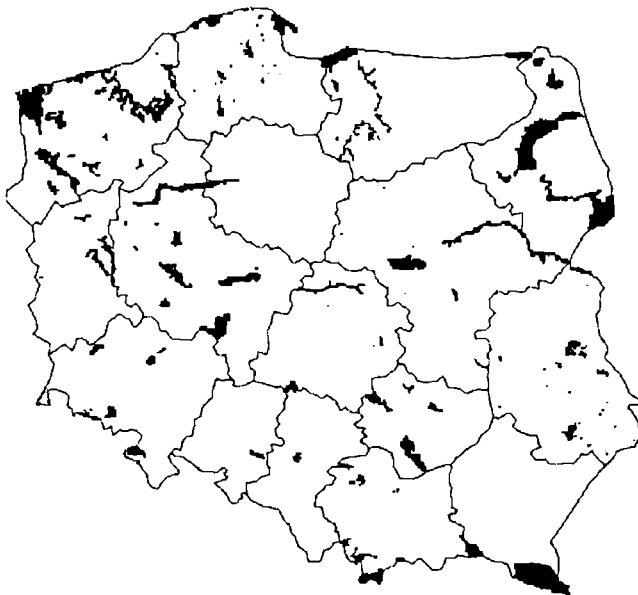
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisji Europejskiej.

Tabela 2. Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) wyznaczonych przez rządy krajów UE. Stan z 2004 r.

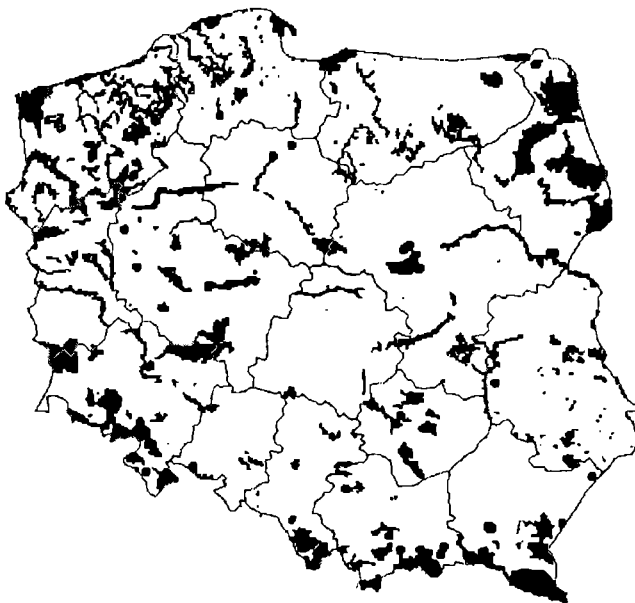
Kraj	Łączna powierzchnia OSO	
	km ²	% pow. kraju
Słowacja	12 295	25,2
Słowenia	4 653	23,0
Hiszpania	83 289	16,5
Holandia	5 197	12,5
Estonia	5 668	12,5
Węgry	11 376	12,2
Austria	9 275	11,1
Grecja	13 298	10,1
Portugalia	9 334	10,1
Belgia	2 964	9,7
Łotwa	6 232	9,6
Czechy	6 936	8,8
Włochy	24 469	8,1
Polska	24 362	7,8
Dania	2 536	6,9
Finlandia	22 861	6,8
Niemcy	22 909	6,4
Szwecja	25 631	6,2
Wielka Brytania	14 103	5,8
Litwa	3 570	5,5
Luksemburg	139	5,4
Irlandia	2 004	2,9
Malta	8	2,4
Francja	12 156	2,2
Cypr	108	1,2
Unia Europejska	325 373	8,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisji Europejskiej.

Zgodnie z tą propozycją zasugerowano rozszerzenie sieci specjalnych obszarów ochrony siedlisk do powierzchni 29 400 km² (9,4% powierzchni kraju) oraz obszarów specjalnej ochrony ptaków do ok. 15% powierzchni kraju. Obie propozycje sieci specjalnych obszarów ochrony siedlisk (rządowa i społeczna) przedstawiono na rys. 1-2.



Rys. 1. Rządowa propozycja sieci specjalnych obszarów ochrony siedlisk
Źródło: opracowanie na podstawie: [Pawlaczyk i in. 2004].



Rys. 2. Społeczna propozycja sieci specjalnych obszarów ochrony siedlisk
Źródło: opracowanie na podstawie: [Pawlaczyk i in. 2004].

W 2005 r. Komisja Europejska zaleciła Polsce rozszerzenie sieci NATURA 2000. Zgodnie z zaleceniem Komisji, do czasu ostatecznego rozpatrzenia polskiego projektu na obszarach spełniających kryteria obu dyrektyw, a nieuwzględnionych w rządowej propozycji należy stosować postępowanie w sprawie oceny przedsięwzięcia lub planu na obszar NATURA 2000.

W tym miejscu trzeba krytycznie ocenić działania Ministerstwa Środowiska w sprawie NATURY 2000, które przygotowało projekt dalece odbiegający od obowiązujących w Unii Europejskiej zasad, poza tym nie przygotowało organów samorządu terytorialnego do wdrażania programu.

Przed Polską stoi zadanie jednoznacznych dostosowań i regulacji w zakresie polityki przestrzennej. Niewątpliwie do najważniejszych dziedzin tej regulacji będzie należała właściwa gospodarka przestrzenią przyrodniczą. Można także stwierdzić, że poziom realizacji ambitnych założeń KPPZK będzie stanowił pochodną efektów i trwałości polskiego rozwoju zrównoważonego, procesu asymilacji w Unii Europejskiej, a także konsekwencji wynikających z realnej pozycji polityki przestrzennej i ekologicznej. Jednak, jak widać na przykładzie tworzenia sieci obszarów chronionych NATURA 2000, integracja polskiej polityki przestrzennej z polityką Unii Europejskiej w tym zakresie napotyka poważne problemy negatywnie wpływające na efektywność tych procesów.

Literatura

- Hajduk S., *Gospodarowanie przestrzenią na tle współpracy transgranicznej w Euroregionie Niemen*, AE, Wrocław 2002 (maszynopis rozprawy doktorskiej).
- Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju*, załącznik do obwieszczenia Prezesa RM z 26 lipca 2001 r.
- Kozłowski S., Legutko-Kobus P., Wojciechowski K., *Potrzeba nowego ujęcia problematyki przyrodniczej w wojewódzkich planach zagospodarowania przestrzennego*, materiały pokonferencyjne Ogólnopolskiej Konferencji Planowania Przestrzennego „Arsenał X”, Toruń 2003.
- Pawlaczyk P., Jermaczek A., *Natura 2000 – narzędzie ochrony przyrody. Planowanie ochrony obszarów Natura 2000*, WWF Polska, Warszawa 2004.
- Pawlaczyk P., Kepel A., Jaros R., Dzieciotłowski R., Wylegała P., Szubert A., Sidło P.O., *Propozycja optymalnej sieci obszarów Natura 2000 w Polsce – „Shadow List”. Szczegółowa analiza wdrożeniowa Dyrektywy Siedliskowej, syntetyczne ujęcie wdrożenia Dyrektywy Ptasiej*, Warszawa 2004
- Pietrzyk J., *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, PWN, Warszawa 2002.
- Polityka gospodarcza*, red. B. Winiarski, PWN, Warszawa 2002.
- Przybyła Z., *Polska polityka przestrzenna w kształtowaniu jednolitej przestrzeni europejskiej*, [w:] *Uwarunkowania i mechanizmy zrównoważonego rozwoju*, Wyższa Szk. Ekonomiczna w Białymstoku, Białystok 2004, s. 163-167.
- Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska*, red. A. Liro, IUCN, Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Warszawa 1996.
- Ustawa z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, DzU RP.
- Wskaźniki ekorozwoju*, red. T. Borys, Wyd. Ekonomia i Środowisko, Białystok 1999.

ENVIRONMENTAL PROBLEMS OF POLISH SPATIAL POLICY IN VIEW OF CREATION OF HOMOGENOUS EUROPEAN SPACE

Summary

The Polish space as a part of the European territory requires to interpret on the level of a spatial policy in a context of the Polish accession to the European Union. The paper presents the most important environmental problems of Polish spatial management (due to "Conception of Policy of Spatial Management of the Country") on a background of historical and contemporary aspects of European policy. The example of the governmental project of Polish network of protected areas "Nature 2000" shows that there are serious problems of integration of Polish spatial policy into the European Union's policy.